

FOKUSRYHMÄT

Osana jatkotoimia moderaattori järjestää viisi *fokusryhmää*: opiskelijoiden, opetushenkilöstön, yritysten edustajien, paikallisten ryhmien sekä oppilaitosten henkilökunnan ryhmät. Kyseisissä ryhmissä osallistujat voivat pohtia ja keskustella tulkinnoistaan ja syvällisestä ymmärryksestään tutkimustuloksista. Kuhunkin *fokusryhmään* tulisi kuulua enintään 10 osallistujaa. Opetushenkilöstön fokusryhmää voisi moderoida vertaisopettaja ja opiskelijoiden fokusryhmää ohjaaja, jotta voidaan luoda mukava ja luottamuksellinen ilmapiiri, joka mahdollistaa avoimen pohdinnan ja keskustelun.

Fokusryhmiä koskevat ohjeet koostuvat siitä, miten keskusteluryhmät toteutetaan, strategioista keskusteluryhmien fasilitoimiseksi sekä konkreettisista ohjeista siitä, miten ja mitä raportoidaan.

Ohjeet fokusryhmille

Tavoite

Fokusryhmien päätavoitteena on keskustella hankkeen viiden tärkeimmän kohderyhmän kanssa tutkimuksen vastauksissa esille nousseista keskeisistä asioista.

Tavoitteena on, että osallistujat käsittelevät tarkemmin tutkimuksen keskeisiä kysymyksiä ja näkemyksiä aiheista. Tavoitteena on luoda ilmapiiri missä osallistujat voivat puhua vapaasti, eivätkä heidän mahdolliset ennakkokäsityksensä siitä, mitä vastauksia pidetään toivottavina, tulisi vaikuttaa heihin.

Moderaattorit

Opetushenkilöstön ja opiskelijoiden fokusryhmää tulisi ohjata opettaja tai muu tehtävään sopiva ohjaaja, jotta voidaan luoda rento ja luottamuksellinen ilmapiiri, joka mahdollistaa avoimen pohdinnan ja keskustelun. Suosittelemme, että moderaattoreille nimetään muistiinpanojen laatija, joka mahdollistaisi moderoinnin sujuvuuden.

Osallistujat

Kunkin fokusryhmän optimaalinen koko on 5–10 osallistujaa, mikä mahdollistaa keskustelevan ilmapiirin. Tämä helpottaa ryhmän moderointia.

Verkossa toimivissa fokusryhmissä, joissa keskustelu/vuorovaikutus ei ole yhtä luontevaa, voidaan hyväksyä hieman pienempi osallistujamäärä (vähintään 5). Tällä varmistetaan, että kaikilla osallistujilla on mahdollisuus sanoa mielipiteensä, ja että keskustelu on mahdollisimman luontevaa.

Kesto

Tyypillisesti fokusryhmän tapaaminen kestää 60–90 minuuttia. Tämä antaa riittävästi aikaa syvällisempien keskustelujen käymiseen. Liian kauan kestävä tapaaminen voi johtaa osallistujien väsymiseen. Verkossa toimivissa fokusryhmissä on suositeltavaa pitää istunnon kesto enintään 60 minuutissa.

Moderointi

Moderoinja ohjaa keskustelua kysymysten ja tarkentavien kysymysten yhdistelmällä. Osallistujia rohkaistaan vuorovaikutukseen keskenään sekä syvempien näkemysten tuottamiseen eri alateemoista. Verkossa toimivassa fokusryhmässä ei todennäköisesti ole mahdollista saada samanlaista palautetta tai vuorovaikutusta osallistujien välille kuin kasvokkain tapahtuvissa ryhmissä, joten moderaattorin rooli on tässä yhteydessä entistäkin tärkeämpi. Moderaattori antaa yleiskatsauksen hankkeesta ja sen tarkoituksesta, esittää kysymyksiä ja jatkokysymyksiä sekä pitää keskustelun oikeassa aiheessa.

Varmista, että keskustelutilanne pysyy rentona ja että osallistujat tuntevat olonsa mukavaksi ja turvalliseksi jakaessaan ajatuksiaan. Luomalla turvallinen ilmapiiri voidaan varmistaa, että keskustelu on avointa. Moderaattorin tulee varata riittävästi aikaa esittäytymiselle ja osallistujien epäviralliselle keskustelulle, jotta luodaan avoin ja keskusteleva ilmapiiri.

Moderaattori voi tarvittaessa käyttää pieniä harjoituksia, kuten aivoriihitehtäviä, joissa osallistujat kirjoittavat ideoita post-it-lappuihin, ja laittavat post-it-laput esille asioiden selventämiseksi ja priorisoimiseksi. Fokusryhmän tapaamisista olisi hyvä tehdä muistio, mihin kirjataan keskeiset asiat ja mahdolliset ratkaisut.

Teemat/kysymykset

Toisista fokusryhmistä saatujen kokemusten perusteella voidaan nostaa esiin 4–5 eri teemaa, joita voidaan käydä läpi kysymysten ja erityisesti osallistujien keskustelun kautta.

Laitteet/Tilat

Ympyrän muotoon asetetut tuolit ovat ihanteellisin järjestely fokusryhmälle, jolloin kaikki osallistujat näkevät toisensa. Verkossa toimivalle fokusryhmälle tutkimusryhmä lähettää liittymislinkin erilliseen verkkokokoukseen (esim. Teams tai Zoom).

Koska fokusryhmissä käydään lukuisia oheiskeskusteluja, jos mahdollista olisi hyvä tallentaa keskustelu muistiinpanojen tekemisen lisäksi. Tämä helpottaa keskustelujen analysointia ja raportin tekemistä. Muista hankkia osallistujilta suostumus keskustelun tallentamiseen ja kertoa heille, että heidän vastauksensa käsitellään anonyymeinä.

Fokusryhmän raportti – KOULUN HENKILÖKUNTA

Tavoite

Hankkikaa avainhenkilöstön tietämys ja näkemys siitä, miten koulu toimii seuraavilla tarkistuslistan osaluilla:

- Teema 1: Kansainvälistyminen ja liikkuvuustoiminta
- Teema 2: Hankesuunnittelu ja -hallinto
- Teema 3: Opettajien täydennyskoulutus
- Teema 4: Oppilaitoksen työelämäyhteistyö (temaattinen ryhmä – kaksoisjärjestelmä)
- Teema 5: Yrittäjyys (temaattinen ryhmä - puuttuvat yritykset)
- Teema 6: Työmarkkinat (temaattinen ryhmä - työelämään siirtyminen)
- Teema 7: Ohjaus
- Teema 8: Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Konteksti

Haastatteluihin jo osallistuneiden oppilaitosten johtajien sekä hankevastaavien lisäksi voidaan haastatella työntekijöitä eri osastoilta - hallinnosta, suunnittelusta, viestinnästä, markkinoinnista, asiakaspalvelusta, tukipalveluista jne.

Osallistujat

Henkilöstön edustajat eri yksiköistä (mieluiten 5–10 henkilöä).

Käsikirjoitus

Valmistaudu tarkastelemalla kyselylomaketta ja haastattelujen tuloksia perusteellisesti; pidä keskeiset tulokset käsillä.

Valmistele kysymykset analyysin syventämiseksi ja saadaksesi yritysten näkökulman/mielipiteen jo kerätyistä keskeisistä aiheista/lausunnoista.

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Päivämäärä:	
Maa:	
Koulu:	
Moderaattori(t):	

Osallistuja	Nimi	Rooli/ammatti
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Johdattelevat kysymykset/tunnelman kevennys

Keskusteluaiheita:

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Mitä odotuksia teillä on tältä fokusryhmältä ja hankkeelta?*

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Teema 1: Kansainvälistyminen ja liikkuvuustoiminta

Keskusteluaiheita:

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Tekevätkö opettajat yhteistyötä kansainvälistymisessä ja liikkuvuustoiminnassa?*
- *Mikä toimii erityisen hyvin kansainvälistymisessä ja liikkuvuustoiminnassa?*
- *Mitä vaikeuksia koette kansainvälisten liikkuvuuksien ja hankkeiden kehittämisessä?*
- *Mitä vaikeuksia koette yhteistyössä kollegoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa?*
- *Tunnustetaanko oppilaitoksessanne kansainvälisen strategian merkitys?*
- *Mitä rajoituksia tai ongelmia näette kansainvälistymisen edistämiseksi oppilaitoksessanne?*
- *Mitkä ovat mielestänne tärkeimmät haasteet kansainvälistymisen ja liikkuvuuksien optimaalisen toiminnan kannalta?*
- *Onko oppilaitoksessanne muita kansainvälistymiseen ja liikkuvuustoimintaan liittyviä vaikeuksia?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Teema 2: Hankesuunnittelu ja -hallinto

Keskusteluaiheita:

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- Onko oppilaitoksen henkilökunnalla tietoa tai aiempaa kokemusta lomakkeista ja myöntämismenettelyistä?
- Ymmärtävätkö he hakulomakkeita ja myöntämismenettelyjä?
- Onko henkilökunta perehtynyt hankkeiden kirjoittamiseen, hallinointiin ja raportointiin?
- Mikä on vaikeinta hankesuunnittelussa ja -hallinnossa?
- Mitä vaikeuksia teillä on hankkeiden kirjoittamisessa?
- Mitä vaikeuksia teillä on hankkeiden hallinnoinnissa?
- Minkä tyyppisten organisaatioiden kanssa työskentelette enemmän? Millä tasolla (paikallinen, alueellinen, kansallinen)?
- Onko hankekumppaneiden löytäminen vaikeaa? Miksi?

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Teema 3: Opettajien täydennyskoulutus

Keskusteluaiheita:

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- Onko sinun vaikea osallistua täydennyskoulutukseen? Miksi?
- Osallistuvatko täydennyskoulutukseen yleensä samat opettajat? Miksi?
- Ovatko koulutukset mielestänne tehokkaita? Mikä toimii ja mikä ei?
- Mitkä ovat keskeiset vaikeudet ja tarpeet, jotka kohtaatte työssänne?
- Mitkä ovat koulutustarpeenne?
- Analysoidaanko oppilaitoksessanne opettajien koulutustarpeita? Miten?
- Onko oppilaitoksenne tehokas henkilöstön koulutusohjelmien suunnittelussa? Mikä toimii ja mikä ei?
- Entä ulkoinen koulutustoiminta (yrityksissä, yliopistoissa jne.)?
- Ottaako henkilöstö käyttöön opitut tiedot, taidot ja käytännöt koulutuksessa/organisaation toiminnassa? Jos ei, miksi ei?
- Ovatko he osallistuneet muihin koulutuksiin?

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Teema 4: Oppilaitoksen työelämäyhteistyö (temaattinen ryhmä – kaksoisjärjestelmä)

Keskusteluaiheita:

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Kuinka monen yrityksen kanssa oppilaitoksenne tekee yhteistyötä?*
- *Mikä on mielestänne vaikeaa yritysten kanssa tehtävässä yhteistyössä?*
- *Mikä toimii ja mikä ei?*
- *Onko teillä hyviä esimerkkejä jaettavaksi?*
- *Onko oppilaitosten ja yritysten välillä taitokuilua? Mitä?*
- *Ottaako oppilaitoksenne yritykset mukaan opetussuunnitelmien kehittämiseen? Mikä toimii paremmin ja mikä on mielestänne vaikeampaa?*
- *Onko yritysten ohjaajia koulutettu työskentelemään oppilaitosten kanssa?*
- *Millaisia vaikeuksia koette opiskelijoiden työssäoppimisen järjestämisessä yrityksissä?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Teema 5: Yrittäjyys (temaattinen ryhmä - puuttuvat yritykset)

Keskusteluaiheita:

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Tarjoaako oppilaitoksenne yrittäjyyskoulutusta ja tukipalveluja? Miten?*
- *Kuka sitä tekee? Onko heillä siihen tarvittava osaaminen ja aika?*
- *Teettekö yhteistyötä keskeisten sidosryhmien kanssa (yliopistot, kauppakamarit, yhdistykset jne.)?*
- *Mikä toimii ja mikä ei?*
- *Mitkä ovat suurimmat vaikeutenne opiskelijoiden yrittäjyyskoulutuksessa? Mikä on helpompaa?*
- *Onko opiskelijoillanne yrittäjämäinen ajattelutapa? Miten he voisivat mielestänne kehittää sitä paremmin? Mitkä ovat heidän ongelmansa ja vaikeutensa?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Teema 6: Työmarkkinat (temaattinen ryhmä - työelämään siirtyminen)

Keskusteluaiheita:

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Mitkä taitoja opiskelijoiltanne puuttuu, jotta he työllistyisivät opintojen jälkeen (pehmeät taidot, monialaiset taidot, tekniset taidot)?*
- *Ottaako oppilaitoksenne työnantajien mielipiteen huomioon koulutusta kehitettäessä ja / tai valmistuneiden työllistymisen jälkeen? Jos ei, miksi?*
- *Keräättekö palautetta opiskelijoiden kokemuksista työssäoppimisen jälkeen?*
- *Mikä toimii ja mikä ei?*
- *Onko teillä tiedossa opiskelijoiden toiminta valmistumisen jälkeen? Jos kyllä, onko siinä joitakin haasteita?*
- *Tarjoatteko opiskelijoille työnhakupalveluja?*
- *Onko työmarkkinaverkoston/sidosryhmien (kauppakamarit, ammattiliitot, työvoimakeskukset jne.) osallistaminen koulutukseen helppoa? Mikä toimii ja mikä ei?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Funded by
the European Union

VET
toVET
CAPACITY BUILDING

Teema 7: Ohjaus

Keskusteluaiheita:

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Tarjoaako oppilaitoksenne ohjausta / uraohjausta opiskelijoille? Miten?*
- *Onko tähän toimintaan liittyviä vaikeuksia tai vahvuuksia?*
- *Miten torjutte opintojen keskeyttämisää? Mikä toimii ja mikä ei?*
- *Miten torjutte nuorten työn ja koulutuksen ulkopuolelle jäämistä?*
- *Onko teidän helppo tehdä yhteistyötä muiden sidosryhmien (peruskoulut, kunnat jne.) kanssa ohjaustoiminnan kehittämiseksi? Mahdolliset vaikeudet/ongelmat?*
- *Onko ohjaukseen, ammatilliseen motivaatioon ja uravalintaan liittyviä muita vaikeuksia?*
- *Onko teillä hyviä käytäntöjä jaettavaksi?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

Teema 8: Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Keskusteluaiheita:

Osallistujille voidaan esittää seuraavia kysymyksiä:

- *Tiedättekö, mitä epävirallinen ja arkioppiminen tarkoittavat?*
- *Tunnistatteko opiskelijoiden aiempaa epävirallista tai arkioppimisen kautta hankittua osaamista osaksi tutkintoa (vapaaehtoistyö, työkokemus, perhetyö jne.)?*
- *Mitä vaikeuksia opiskelijoiden taitojen ja osaamisen tunnistamisessa voi olla?*

Osallistujia tulisi kannustaa vertailemaan erilaisia tilanteita, jakamaan kokemuksia vahvuuksista ja heikkouksista sekä konkreettisia vinkkejä parannusten aikaansaamiseksi.

Koonti osallistujien vastauksista:

Erimielisyyttä aiheuttaneet asiat:

Muut huomiot ja havainnot

